

نقش فناوری اطلاعات در توسعه منطقه‌ای (مطالعه موردی: استان لرستان)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۰۶ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۸/۲۵

معصومه بهاری

دانشجوی دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ملایر، ایران. m.bahari@gmail.com

عباس ملک حسینی*

دانشیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ملایر، ایران. malekhoseini@yahoo.com

مجید شمس

استاد گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ملایر، ایران. fazelman362@yahoo.com

چکیده

فناوری به سرعت متحول می شود؛ اما تغییر در نهادهای اجتماعی به کندی صورت می گیرد و نتیجه این امر، ایجاد فاصله میان نظام‌های جامعه می باشد. شهر خرم آباد که دارای مسائل عمده شهری در بخشهایی همچون حمل و نقل، محیط زیست شهری و خدمات شهری است. هدف پژوهش، بررسی تاثیر نقش فناوری اطلاعات در توسعه منطقه‌ای در استان لرستان بوده است. روش تحقیق نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی و پیمایشی است و داده‌ها به روش اسنادی و میدانی (پرسشنامه) جمع‌آوری شده است. جامعه آماری پژوهش از شهروندان و روستاییان (۳۶۶ نفر) و متخصصان، کارشناسان امور شهری و اساتید دانشگاه (۲۰ نفر) مرتبط در زمینه موضوع بود که به روش نمونه گیری تصادفی به صورت ساده انتخاب شدند. به منظور تعیین روایی، پرسشنامه در اختیار اساتید و کارشناسان قرار گرفت و برخی گویه‌ها با نظر ایشان اصلاح و روایی محتوایی آن تأیید گردید. پایایی ابزار تحقیق، (پرسشنامه) با نرم‌افزار SPSS مورد ارزیابی قرار گرفت و آزمون آلفای کرونباخ معادل ۰/۹۷۸ به دست آمد؛ این مقدار برای ابزار تحقیق مناسب است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری انجام گرفت. بر اساس روش روش تحلیل، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت می کند.

واژگان کلیدی: فناوری، توسعه، لرستان

مقدمه

فناوری به عنوان یک عامل در الگوهای رشد بحث می شود سولو از پیشگامان در این زمینه است از قدیم تأثیر فناوری بر توسعه شهری مورد بحث بوده است که به سه دسته قابل تقسیم هستند: از نگاهی، تأثیر فناوری در قالب کالاهای سرمایه‌ای تجسم یافته و تحلیل شده که نتیجه آن، افزایش بهره وری سرمایه بوده است؛ در حالت دوم، فناوری بهره وری نیروی کار را افزایش می دهد؛ در حالت سوم، فناوری بهره وری کل نه لزوماً بهره وری کار یا سرمایه را افزایش می دهد که به عنوان فناوری خنثی هیکس تعبیر می شود (رضوی مشعوف؛ ارمغان و استعلاجی، ۱۳۹۷).

بررسی و شناخت وضعیت شهرهای استان لرستان، قابلیت‌ها و تنگناهای آن در برنامه ریزی منطقه‌ای از اهمیت بسزایی برخوردار است. امروزه آگاهی از نقاط ضعف و قوت نواحی، نوعی ضرورت جهت ارایه طرح‌ها و برنامه‌ها محسوب می شود. به طوری که استفاده از شاخص‌های شاخص‌های فناوری اطلاعات (زیرساخت، دسترسی، اجتماعی، اقتصادی، هزینه) می تواند معیار مناسبی برای تعیین جایگاه نواحی و همچنین عاملی در جهت رفع مشکلات و نارسایی‌های جهت نیل به رسیدن توسعه شهری باشد. خدمات فناوری اطلاعات به دلیل نقش فراوانی که در ارتقا کمی و کیفی، تسریع و همچنین تسهیل کردن خدمات شهری که بر عهده دارند به طور مستقیم بر افزایش رفاه شهروندان تأثیر می گذارند. از این رو همواره انتظار می رود که شرایط دسترسی به این خدمات به گونه‌ای فراهم شده باشد تا بتواند به بهترین نحو ممکن شهروندان را پشتیبانی کند و آن‌ها با آرامش فکری بیشتری و صرف هزینه و زمان کمتر به سوی بهره‌گیری از امکانات آن برای پیشبرد امور روزانه خود سوق دهد. فناوری اطلاعات و ارتباطات، این امکان را فراهم می کند که شخص توامان در هر دو بعد واقعیت و مجاز حضور داشته باشد و فراتر از حدود فضایی زمانی محل استقرار خود به درک فضا نائل شود. از این رو ماهیت فضای شهری که به دو عامل محیط (فیزیکی و غیرفیزیکی) و فرهنگ بستگی دارد، به واسطه فناوری جدید تحول خواهد شد. با این اوصاف ضرورت بررسی تأثیرات تحقق بررسی فناوری اطلاعات در توسعه منطقه‌ای استان لرستان به عنوان مبحثی جدید و کارآمد در عرصه برنامه ریزی شهری در کشور ایران به وضوح مشاهده می شود. در رساله حاضر با برداشتن گام‌های نخستین در این راه سعی در ایجاد راهی و گشایش

مسیری در جهت مطالعه هر چه بیشتر و پرداخت هر چه سریع تر به این مقوله مهم دارد.

اهداف اصلی راهبرد توسعه منطقه‌ای عبارتند از تحقق توسعه پایدار ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای ارتقای کیفیت زندگی اجتماع محلی در مناطق جغرافیایی مشخص راهبرد توسعه منطقه‌ای به دنبال ایجاد مناطقی پایدار پویا و مترقی از حیث، اقتصادی محیطی اجتماعی و سیاسی است راهبرد توسعه منطقه‌ای سیاستهای کلان را برای نهادهای متولی توسعه منطقه‌ای ارائه مینماید همچنین نقش یک بازوی کمکی برای حکومت‌های منطقه‌ای جهت جذب سرمایه گذاری خارجی استفاده از توان‌های زیر مناطق و یک پارچه سازی اقدامات منطقه‌ای را ایفا می نماید قلمرو یک برنامه راهبردی توسعه شهری (منطقه) به معنای جغرافیایی آن است؛ اغلب طرح‌های راهبرد توسعه منطقه‌ای به دنبال ارتقای رقابت پذیری پویایی فضایی و ارتقای کیفیت زندگی در مقیاس منطقه‌ای اند. در واقع راهبرد توسعه منطقه‌ای زمینه برای برنامه ریزیهای تقویت رقابت اقتصادی منطقه‌ای و تلاش برای از بین بردن وضع نامساعد اجتماعی و اقتصادی؛ محافظت و ارتقای سرمایه‌های فیزیکی طبیعی و مصنوعی منطقه ارتقای مسکن حمل و نقل، کیفیت، آب انرژی و راهبردهای دفع پسماندها تهیه زیر ساخت ها، فراهم آوردن خدمات عمومی و... راهنمایی‌های عمومی و تصمیمات سرمایه گذاری خصوصی مربوط به کاربری زمین را فراهم می آورد (یاسوری و سجودی، ۱۳۹۷: ۳۵). در نتیجه اهمیت مطالعه نقش فناوری اطلاعات در توسعه منطقه‌ای در استان لرستان در این پژوهش، ضرورت انجام این تحقیق را دوچندان می کند. با این اوصاف ضرورت بررسی تأثیرات تحقق بررسی فناوری اطلاعات در توسعه منطقه‌ای استان لرستان به عنوان مبحثی جدید و کارآمد در عرصه برنامه ریزی شهری در کشور ایران به وضوح مشاهده می شود. در پژوهش حاضر با برداشتن گام‌های نخستین در این راه سعی در ایجاد راهی و گشایش مسیری در جهت مطالعه هر چه بیشتر و پرداخت هر چه سریع تر به این مقوله مهم دارد.

مبانی نظری

فناوری اطلاعات و ارتباطات

فناوری اطلاعات و ارتباطات به معنای استفاده از ابزارهای اداره و مدیریت اطلاعات شامل مجموعه‌ای از وسایل و سرویس هایی است که به منظور تولید، ذخیره، پردازش، توزیع و تبادل اطلاعات به کار می روند

همین روست که توسعه را متضمن یک مرگ و یک تولد میدانند. مرگ یک اندیشه و نظام متناسب با نظام کهن و تولد یک اندیشه و نظام متناسب با آن نظام جدید (قربانی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۱).

توسعه منطقه‌ای

فرایندی است آگاهانه و هدفمند جهت هماهنگ کردن برنامه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فضایی - کالبدی با نیازها، امکانات و محدودیتهای محلی، جهت تحقق توسعه ملی که در این راستا از مشارکت مردم در اجرا استفاده شده و تلاش در جهت درگیر کردن مناطق در فرایند کلی مدنظر است. هرمنطقه‌ای ممکن است قابلیت‌ها و محدودیت‌های مختلفی داشته باشد اگر در جهت رسیدن به یک هدف حرکت کنیم باید از قابلیت‌های مناطق استفاده حداکثر شود و محدودیت‌های آن به حداقل کاهش یابد. توسعه منطقه‌ای عبارت است از مفهوم گفته شده توسعه برای مردم در محدوده فضایی مورد نظر روند توسعه می‌بایست همراه با افزایش توانایی‌ها به گسترش انتخاب‌های ساکنین منطقه در حوزه‌های اجتماعی - اقتصادی بیانجامد تا توسعه‌ای انسانی باشد (میرزازاده و پریزادی، ۱۳۹۷: ۳).

توسعه منطقه‌ای عبارت است از ایجاد تغییر در توزیع فضایی پدیده‌های اقتصادی و اجتماعی از قبیل جمعیت، درآمد، درآمدهای دولت تولید انواع کالا و خدمات تسهیلات حمل و نقل و سایر زیرساخت‌های اجتماعی و حتی قدرت سیاسی توسعه منطقه‌ای اغلب در برگزیده دو هدف متضاد رفاه مردم و رفاه مکان‌ها است. همواره از پیش معلوم است که ایجاد اشتغال در جاهایی که مردم زندگی می‌کنند، به دلیل اجتناب از هزینه‌های روانی و اقتصادی مهاجرت و منابع طبیعی و تجهیزات سرمایه‌ای و زیرساخت‌های اجتماعی بر تأمین شغل در مکان‌های دیگر اولویت دارد. در یک نگاه تاریخی، تحول برنامه ریزی منطقه‌ای و تئوری توسعه منطقه‌ای در چهار مرحله صورت گرفته است. رویکرد اولیه مبتنی بر توسعه منابع و حفظ محیط زیست است و در مرحله دوم توسعه اقتصادی متوازن برای دستیابی به رفاه منطقه‌ای، در مقیاس ملی هدف گذاری شده است. پس از سال ۱۹۸۰ برنامه ریزی منطقه‌ای براساس ایده‌های نئولیبرال پایه ریزی گردیده و نیازهای سیاسی و فرهنگی منجر به رویکردهای جدیدی در برنامه ریزی منطقه‌ای شده است. در نهایت توجه ویژه‌ای به ارتباط نزدیک بین تئوری و عمل در برنامه ریزی منطقه‌ای و فعالیت‌های جغرافیادانان صورت گرفته است (صائبی، ۱۳۹۱: ۱۲).

(ظهرانی ازبری، تاج و برنا، ۱۴۰۰: ۲۸۳) و به عنوان یک فناوری جدید در دهه ۹۰ وارد جامعه جهانی شد و به سرعت توسعه یافت (سروری، ۱۳۹۸: ۲) امروزه میزان برخورداری کشورها از اطلاعات و فناوری‌های ارتباطی بین مقدار قدرت آنها در عرصه بین‌المللی است. از این رو می‌توان ادغان داشت که فناوریهای ارتباطی و اطلاعاتی، منبع قدرت ملی و شاید به عنوان مهم‌ترین ابزار قدرت کشورها مطرح شده اند (عرب نیاسر و رحمانی زاده، ۱۳۹۶: ۱۲).

توسعه

توسعه یک فرایند همه جانبه است و تنها از مجموعه‌ای پیچیده از سیاست‌های مختلف، با توجه به ابعاد زمانی، مکانی، سوابق تاریخی و سایر خصوصیات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی جوامع و خصوصاً با توجه به شبکه روابط حیاتی میسر است و برخوردهای انتزاعی و الگوپذیری‌های مقطعی راه به جایی باز نخواهد کرد. به عبارتی توسعه به مفهوم تحول و دگرگونی است یا به عبارت درجه‌ای از تحول است که جامعه را بر اساس ویژگی‌های مربوط برای نیل به آرمانها و اهداف خود هدایت می‌کند در تعریفی دیگر آمده است توسعه روندی است فراگیر در جهت افزایش توانایی‌های انسانی، اجتماعی برای پاسخگویی به نیازهای انسانی، اجتماعی، ضمن آنکه نیازها پیوسته در پرتو ارزشهای فرهنگی جامعه و بینش‌های پایداری جهان، پالایش یابند این گونه توسعه نیازهای کنونی را بدون کاهش توانایی نسل‌های آتی در برآوردن نیازهایشان، برآورده می‌کند و توسعه پایدار است (ملکی نظام آباد و اسلامیان، ۱۳۹۵: ۲).

توسعه فرایندی جامع از فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است که هدف آن بهبود مداوم زندگی است و فعالیت‌های آزادی، مشارکت مناسب و توزیع عادلانه منافع از ارکان اساسی آن به شمار می‌آید. بسیاری از متخصصین بزرگ و شناخته شده دنیای اقتصاد همچون آدام اسمیت - بایر - کالرک - هیرشمن میردال و روستو و... هم یک مفهوم برای معنی توسعه ذکر کرده‌اند و آن عبارت است از این است که توسعه یک تحول بنیادی از جامعه کهن در جامعه نوین است. توسعه تنها الزاما بحث اشتغال فقر و محرومیت و عدالت نیست بلکه این هم جزء توسعه بوده و در عین حال مفهوم توسعه فراتر از اینها است (سجودی، یاسوری و حجت، ۱۴۰۱: ۳). توسعه اساساً تبدیل یک تمدن به تمدن دیگر و یا به عبارتی تحول اندیشه قدیم به اندیشه جامعه جدید است از

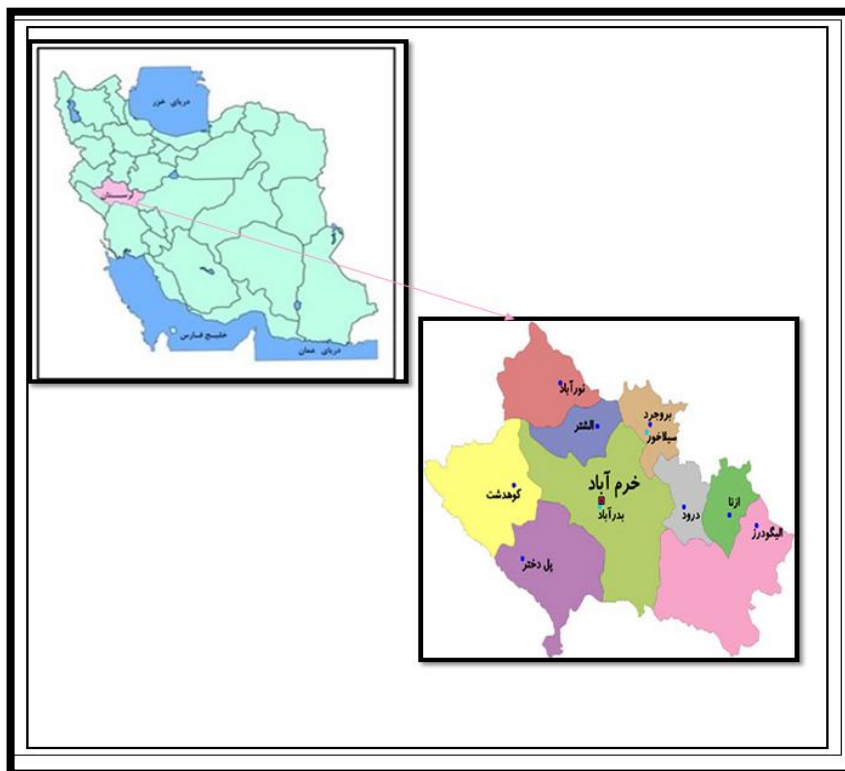
مواد و روش‌ها

قلمرو پژوهش

استان لرستان بین ۴۶ درجه و ۵۰ دقیقه تا ۵۰ درجه و ۱ دقیقه طول شرقی و ۳۲ درجه و ۴۰ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۲۳ دقیقه عرض شمالی از نصف النهار گرینویچ قرار دارد. وسعت استان لرستان حدود ۲۸،۱۵۷ کیلومتر مربع و میانگین ارتفاع آن بیش از ۲۲۰۰ متر از سطح دریا است، پست ترین نقطه استان با ارتفاع ۲۳۹ متر در دشت‌های استان و بلندترین قلّه آن اشترانکوه با ارتفاع ۴۰۸۰ متر از سطح دریا در میان رشته کوه زاگرس قرار دارد. این استان از شمال به استان‌های مرکزی و همدان، از شرق به استان اصفهان، از جنوب شرقی به چهارمحال و بختیاری، از جنوب به استان خوزستان و از غرب به استان کرمانشاه و ایلام محدود است. آب و هوای لرستان بسیار متنوع است. بخش‌های مرتفع شمالی آن دارای آب و هوای سرد کوهستانی است و شهرهای ازنا - الیگودرز - الشتر و نورآباد را شامل می‌شود. در این ناحیه زمستان‌های سرد و پر برف و تابستان‌های معتدل دیده می‌شود. آب و هوای نواحی جنوبی لرستان که

شهر پلدختر در محدوده آن واقع شده، کم ارتفاع، کم باران و دارای تابستان‌های بسیار گرم است. بخش‌های مرکزی این استان از قبیل شهرهای خرم‌آباد، بروجرد و بخش چگنی آب و هوای معتدل دارند (سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان لرستان، ۱۳۹۵).

استان لرستان مطابق با سالنامه آماری سال ۱۴۰۰، با مساحتی بالغ بر ۲۵۱۵۸ کیلومتر مربع معادل ۱/۷۴ درصد از مساحت کل کشور در ناحیه غربی ایران واقع شده است. این استان از شمال به استان همدان و کرمانشاه، از شمال شرق به استان مرکزی، از شرق به استان اصفهان، از جنوب به استان خوزستان و چهارمحال و بختیاری و از غرب به استان ایلام محدود می‌شود. میانگین ارتفاع این استان از سطح آب‌های آزاد برابر با ۲۲۰۰ متر می‌باشد بر اساس آخرین تقسیمات سیاسی کشور که در تاریخ ۹۲/۵/۳ از واحد تقسیمات کشوری وزارت کشور دریافت گردید، استان لرستان با مرکزیت شهر خرم‌آباد، دارای ۱۱ شهرستان، ۲۸ بخش و ۸۴ دهستان می‌باشد. طبق نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵ جمعیت استان لرستان ۱۷۶۰۶۴۹ نفر می‌باشد.

شکل ۱: نقشه موقعیت جغرافیایی لرستان

روش تحقیق

پایایی ابزار تحقیق از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید. محاسبات و تحلیل داده‌های تحقیق به روش تحلیل آزمون تی با کمک نرم‌افزارهای spss و Excel انجام گردید.

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی از نوع همبستگی است. از آنجا که نتایج تحقیق می‌تواند در مسائل مرتبط با توسعه لرستان موثر باشد، کاربردی و همچنین از آنجا که نتایج تحقیق به توصیف شرایط و جامعه مورد مطالعه می‌پردازد، در دسته تحقیقات توصیفی قرار می‌گیرد و چون محقق مستقیماً در محیط تحقیق به صورت میدانی به جمع‌آوری اطلاعات می‌پردازد جزء تحقیقات پیمایشی محسوب می‌شود. جامعه آماری تحقیق شامل استان لرستان ($N=1760649$) و متخصصان حیطة تحقیق برای همکاری بوده است. نمونه آماری تحقیق شهروندان و روستاییان (۳۶۶ نفر) و کارشناسان حیطة امور شهری و مدیریت شهر و اساتید دانشگاه (۲۰ نفر)، به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند.

جدول ۲: شاخص و مؤلفه‌های پژوهش و پایایی پرسشنامه

ردیف	شاخص	زیر مؤلفه/متغیر	پایایی ابزار تحقیق
۱	توسعه اقتصادی	۲۵	۹۵.۶
۲	توسعه اجتماعی	۱۴	۹۳.۲
۳	توسعه کالبدی	۷	۹۳.۲
۴	توسعه زیست محیطی	۹	۹۴.۶
*	کل	۵۵	۹۷.۸

یافته‌های پژوهش

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی، شاخص‌های گرایش به مرکز (میانگین، میانه و نما) شاخص‌های پراکندگی (واریانس، انحراف معیار، کشیدگی و چولگی و...) استفاده شد. همچنین به منظور بررسی و آزمون فرضیه‌ها از روش‌های آماری ضریب تی استفاده شد. تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای spss26 انجام و میزان سطح معناداری برای آزمون دو دامنه برابر با ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

جدول ۱: جمعیت و نمونه آماری

ردیف	شهرستان	جمعیت (جامعه آماری)	نمونه آماری
۱	خرم‌آباد	۳۷۳۴۱۶	۹۵
۲	بروجرد	۳۳۴۴۹۷	۴۷
۳	کوه‌دشت	۱۶۶۶۵۸	۲۲
۴	سلسله	۷۵۵۵۹	۶۹
۵	دورود	۲۴۱۹۳۸	۸
۶	پلدختر	۲۶۳۵۲	۱۹
۷	نورآباد (دلفان)	۶۵۶۸۷	۲۰
۸	ازنا	۷۱۵۸۶	۹۵
*	کل	۱۷۶۰۶۴۹	۳۸۶

غربالگری داده‌ها

برای بررسی مفروضه‌های آمار پارامتریک همان‌گونه که از قبل مشخص شد داده‌های پژوهش به صورت فاصله‌ای اندازه‌گیری شده است همچنین از روش نمونه‌گیری احتمالاتی برای انتخاب نمونه‌ها استفاده شده از طرف دیگر با توجه به یافته‌های جدول ۳ می‌توان بیان نمود که ضرایب کشیدگی و چولگی متغیر پژوهش و ابعاد آن در محدوده ۲+ و ۲- قرار دارد که نشان می‌دهد فرض نرمال بودن توزیع نیز رعایت شده است.

به منظور بررسی نقش فناوری اطلاعات در توسعه منطقه‌ای استان لرستان، پرسشنامه‌ای در قالب ۴ شاخص (اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی) با ۵۵ مؤلفه و یا متغیر تنظیم گردید. جهت تعیین روایی از نظر کارشناسان و مدان شهری و اساتید دانشگاه و برای سنجش

جدول ۳: تحلیل توصیفی مؤلفه‌های تاثیر فناوری اطلاعات در توسعه استان لرستان

	Kurtosis		Skewness		Std. Dev	Mean	Max	Min	N
	Std. Error	Statistic	Std. Error	Statistic					
بهداشت	.248	.646	.125	.246	.824	2.97	5	1	384
حمل و نقل عمومی	.248	-.370	.125	-.204	1.045	2.82	5	0	384
خدمات زیرساختی	.248	.857	.125	.031	.876	2.70	5	0	384
مسکن	.248	.428	.125	.204	1.391	4.00	8	0	384
اشتغال و درآمد	.250	-.324	.125	.035	1.004	2.55	5	1	380
رونق کشاورزی	.250	-.408	.125	.221	1.067	2.56	5	1	380
کالاهای مصرفی	.248	.932	.125	-.005	.835	2.74	5	0	384
توسعه اقتصادی	.249	-.624	.125	.320	1.128	2.40	5	1	381
آموزش	.249	-.301	.125	.132	1.083	2.77	5	1	381
اینترنت و شبکه‌های اجتماعی	.249	-.202	.125	.099	1.079	2.80	5	1	381
پیوستگی و تعلق مکانی	.249	.100	.125	.146	.976	2.66	5	1	381

جدول ۳: تحلیل توصیفی مؤلفه‌های تاثیر فناوری اطلاعات در توسعه استان لرستان

Kurtosis	Skewness	Std. Dev	Mean	Max	Min	N			
Std. Error	Statistic	Std. Error	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic		
.249	-.153	.125	.286	1.033	2.52	5	1	381	امنیت فردی و اجتماعی
.248	1.007	.125	.076	.850	2.70	5	0	384	مشارکت و همبستگی
.249	-.356	.125	.418	1.105	2.45	5	1	381	توسعه اجتماعی
.249	-.278	.125	.547	1.012	2.16	5	1	381	کیفیت بصری
.248	-.022	.125	.131	.948	2.40	5	0	384	خدمات زیرساختی
.250	-.567	.125	.151	1.112	2.53	5	1	380	توسعه کالبدی
.249	-.240	.125	.338	1.031	2.38	5	1	381	فضا و فراغت
.249	-.099	.125	.434	1.027	2.37	5	1	381	آلودگی
.249	-.212	.125	.256	1.070	2.50	5	1	381	چشم انداز
.248	.269	.125	.204	.942	2.47	5	0	384	توسعه زیست محیطی

جدول ۴: ماتریس همبستگی مؤلفه‌های تاثیر فناوری اطلاعات در توسعه استان لرستان

توسعه زیست محیطی	توسعه کالبدی	توسعه اجتماعی	توسعه اقتصادی	
.711**	.536**	.515**	1	توسعه اقتصادی
.702**	.573**	1	.515**	توسعه اجتماعی
.759**	1	.573**	.536**	توسعه کالبدی
1	.759**	.702**	.711**	توسعه زیست محیطی

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

جدول ۵: نتایج آزمون t شاخص‌های تاثیر فناوری اطلاعات در توسعه استان لرستان

One-Sample Statistics				
Std. Error Mean	Std. Deviation	Mean	N	
.058	1.128	2.40	381	توسعه اقتصادی
.057	1.105	2.45	381	توسعه اجتماعی
.057	1.112	2.53	380	توسعه کالبدی
.042	.828	2.55	384	توسعه زیست محیطی

Test Value = 0						
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t	
Upper	Lower					
2.51	2.29	2.399	.000	380	41.518	توسعه اقتصادی
2.56	2.34	2.449	.000	380	43.245	توسعه اجتماعی
2.65	2.42	2.534	.000	379	44.430	توسعه کالبدی
2.64	2.47	2.555	.000	383	60.429	توسعه زیست محیطی

نرم افزارهای spss26 انجام و میزان سطح معناداری برای آزمون دو دامنه برابر با ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. همان گونه که مشاهده می شود، نتایج جدول ۴ میانگین محاسبه شده نمره آزمودنی‌ها در فاصله اطمینان ۹۵ درصدی آزمون t و در حد بالای آن قرار دارد؛ می توان نتیجه گرفت که فرضیه پژوهش پذیرفته می شود. یعنی تاثیر فناوری اطلاعات در مؤلفه‌های توسعه استان لرستان در محدوده مورد مطالعه در وضعیت مناسب قرار ندارد و مطلوب نیست و این یافته در سطح $(\alpha=0.01)$ معنادار است.

تحلیل همبستگی مؤلفه‌ها

جدول ۴ ماتریس همبستگی مؤلفه‌های پژوهش را نشان می دهد با توجه به اینکه همه ضرایب میزان بالا و معنادار را نشان می دهد می توان فرض خطی بودن رابطه را هم مورد پذیرش قرار داد.

تحلیل مؤلفه‌های پژوهش

به منظور بررسی و تحلیل مؤلفه‌های پژوهش از روش‌های آماری ضریب تی، استفاده شد. تحلیل‌ها با استفاده از

جدول ۶: نتایج آزمون t تاثیر فناوری اطلاعات در توسعه استان لرستان

One-Sample Statistics			
Std. Error Mean	Std. Deviation	Mean	N
0/05	1/04	2/48	386
توسعه استان لرستان			

Test Value = 0					
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t
Upper	Lower				
2/59	2/38	2/48	.000	380/50	47/41
تاثیر فناوری اطلاعات در توسعه					

نتیجه گیری

نتایج وضعیت شناسی توسعه استان لرستان نشان می‌دهد که میانگین محاسبه شده نمره آزمودنی‌ها در فاصله اطمینان ۹۵ درصدی آزمون t و در حد بالای آن قرار دارد؛ می‌توان نتیجه گرفت که وضعیت تاثیر فناوری اطلاعات در مؤلفه‌های توسعه استان لرستان در محدوده مورد مطالعه در وضعیت مناسب قرار ندارد و مطلوب نیست و این یافته در سطح $(\alpha=0.01)$ معنادار است. در نتیجه به‌طور کلی از دیدگاه شهروندان و روستاییان استان لرستان وضعیت تاثیر فناوری اطلاعات در توسعه در این استان مناسب و مطلوب نیست.

منابع و ماخذ

رضوی مشعوف، سید جمشید، ارمغان، سیمین، استعلاجی، علیرضا (۱۳۹۷)، تبیین نقش فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات (آی سی تی) در توسعه اقتصادی دهستان فیروزبهرام، فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، 8(33)، 573-587.

سجودی، مریم، یاسوری، مجید، حجت، سیروس (۱۴۰۱)، بررسی و ارزیابی زمینه‌های توسعه گردشگری الکترونیک (مورد مطالعه: استان گیلان)، فصلنامه چشم انداز شهرهای آینده، دوره سوم، شماره اول، پیاپی (۹)، بهار، ۱۸-۱.

سروری بیرامی، سعید (۱۳۹۸)، نماد و فرهنگ در فضاهای شهری کلانشهر تبریز، چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و مهندسی.

صائبی، محمد (۱۳۹۱)، مدیریت استراتژیک منابع انسانی: راهنمای عمل (مایکل آرمسترانگ)، مترجم، مرکز آموزش مدیریت دولتی ریاست جمهوری، نوبت چاپ: ۱.

ظهرانی ازبری، زهره، تاج، شهره، برنا، رضا (۱۴۰۰)، نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه اقتصادی نواحی روستایی (مطالعه موردی: بخش رودبار قصران، فصلنامه علمی و پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، 13(2)، 944-957.

عرب نیاسر، علیرضا، رحمان زاده، سیدعلی (۱۳۹۶)، نقش فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطاتی در توسعه گردشگری مذهبی (مورد مطالعه: شهروندان تهرانی، فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، 7(29)، 375-399.

قربانی سپهر، آرش، متقی، افشین، انصاری، زهرا، دلالت، مراد (۱۴۰۰)، نگرش ژئوپلیتیکی در رقابت گردشگری شهری با استفاده از شاخص جاذبه گردشگری (مورد بررسی: تهران با سایر استان‌ها)، فصلنامه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی شماره ۶۱، دوره ۲۱.

ملکی نظام‌آباد، رسول، اسلامیان، میترا (۱۳۹۵)، بررسی رابطه بین کیفیت زندگی و توسعه منطقه‌ای در شهرستان‌های استان آذربایجان شرقی، چهارمین کنگره بین‌المللی عمران، معماری و توسعه شهری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

میرزازاده، حجت، پریزادی، طاهر (۱۳۹۷)، توسعه منطقه‌ای در ایران با رویکرد عدالت توزیعی، عنوان نشریه، ۱۸ (۵۰): ۱۷۹-۱۹۸.

یاسوری، مجید، سجودی، مریم (۱۳۹۷)، استراتژی توسعه منطقه‌ای (RDS) راهکاری نوین جهت توسعه متوازن منطقه‌ای (مطالعه موردی: شهرستان رشت)، برنامه ریزی منطقه‌ای بهار - شماره ۲۹، ۹۳ تا ۱۰۶.

The role of Information Technology in Regional Development (Case study: Lorestan Province)

Masoumeh Bahari

PhD student in the field of geography and urban planning, Islamic Azad University, Malayer branch, Iran. m.bahari@gmail.com

Abbas Malek Hosseini

Associate Professor, Department of Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Malayer Branch, Iran. malekhoseini@yahoo.com

Majid Gharabaghi

Professor, Department of Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Malayer Branch, Iran. fazelman362@yahoo.com

Abstract

Technology evolves rapidly; But changes in social institutions are slow and the result of this is creating a gap between the systems of the society. Khorramabad city, which has major urban issues in sectors such as transportation, urban environment and urban services. The aim of the research was to investigate the impact of the role of information technology in regional development in Lorestan province. The purpose of the research method is practical and descriptive-analytical and survey in nature, and the data was collected by documentary and field method (questionnaire). The statistical population of the research was 384 citizens and 20 specialists, urban affairs experts and university professors related to the subject, who were selected by simple random sampling. In order to determine the validity, the questionnaire was given to professors and experts, and some items were modified with their opinion and its content validity was confirmed. The reliability of the research tool (questionnaire) was evaluated with SPSS software and Cronbach's alpha test was equal to 0.886; This value is suitable for research tools. Data analysis was done using AHP hierarchical process. Based on the method of analysis, infrastructure, access, socio-cultural and economic dimensions are examined and analyzed.

Keywords: Technology, development, Lorestan